

SEKSEN ӨTIRIK

(Qalbq ertegisi)

Өндеген
ӨТЕБАЈ

Syvretterin saloqan
R. NЫJAZЫP

Q K Ө B
BALALAR ӨDEBIJETI SEKTORB
ALMA-ATA—1937

ÇAS BALALAR YCIN

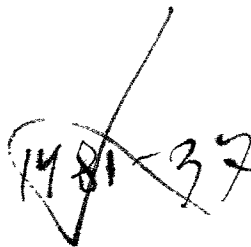
Çavapты редакторь
ТӘҢІБАЈЫР Ә.

Тeq. редакторь
С. АҚМЕТІР

Çавapты корректорь
Ә. МАҚМЕТІР

А.Т.

Отвeт. ред. Тажибаев А.
Тех. ред. Ш. Ахметов.
Корректор А. Махмутов.

Сдано в набор 11/II—37-г.
Подписано к печати 27/IV—37-г.
Бумага 60x92. см Тираж 15.150
Объем 1½ п. л. Знаков в 1 п. л. 38.000

КИХЛ № 17 Уполглавлита № 695

г. Алма-Ата. Книжно-журнальная типография НКМІ. Заказ № 396

Bar eken de, çoq eken, ac eken de, toq eken. Erte—erte—erte de, ertegi øtken zamanda, qalьqть qan vijlepti, qalьq qannan zar ijlepti. Qan vylik vortь, qan erikse qalьq oьnpьsq volьpть... Naq osь ajtqannь özindej qan, ustaraнь çyzindej qan, qanь tasьp erikken qan, carap icip çelikken qan—qalьqна çar saqьpть:

— „Kimde kim aldьma kelip kidirmej, mydirmej, qьgьq øtirik øngime qurastьp ajtьp øtse, çana artьnan qьgьq avьz øtirik ølen ajtsa, sol adamнь төvesinen төmen qaraj altьn qujamьn,—vykil ømirine çetetin vajьq, mal-mytkimnen vølip veremin. Çazalasa qьzьmdь verip kujev qьp, qasьma vøzir etip otьpøzamьn. Biraq son-daj sertim var: eger øngimesinin ja øleninin icine bir avьz da volsa, ras sөz qosьlsa, toqtavsьz darqа tartqьzamьn,“—depti.

Qannьd vul qavarь el arasьna tarap, çurtтьd qulaqьna tegis tijgen son, „ymitsiz sajtan,“ ør kimнь-aq arqasь qozьp, ijegi qьсьjdь. Ne avьz-avьzна çuqraoan sөjgylik secender, ne aqьndar, qannьd altьnьnan ymittenip: „Oj, ajtraj nesi var?“ dep qannьd aldьna varьp, qьjьs-тьp ajta almaj, kelistirip sөjlej almaj talajlar kynөsiz darqа tartьlpть.

= Kej birevler daladan „ajtarmьn-aq“ dep qulсьnpьr kelse de, qaharь qandь, qanoqа vojalьp turoan dardь

kørgende aqььnan adasьp, esinen tanьp, ureji usьp, tyk ajta almaj sьrttan qajtьp ketipti.

Sertin orьndaj almaj kynəsizdan-kynəsiz qanьь oьpncьoь volьp darьqa tartььp ølgenderden qanьь sa-rajь qan sasьpть.

Çurtьь eп soпьnan kedejlikten əvden siniri cьqqan, mojnьь ьroajdaj, vijti torajdaj, ømirinde çarьp as icip, çalsьp kijim kijmegen, çarьььqтан mini çoq, ysti-vasьp rəre-rəre, ajaqь tilingen, alaqaпь çarьloqan, køzi alarqan, erni kezergen bir ças çetim vala kelipti. Esik aldьnda oьroqan çurt:

— Çaпьm-aj! Çavqasьndaj ças vala kørinesin; senen estijar, ne cecender, ne dilmarlar ajtamьn dep kelip, ajta almaj, vosqa ølgenderdin esevi çoq. Çarqььm, tuvmaј çatьp, ømirden orьn tappaj ølyvge asьoьp çyrgen neqьloqan valasьn? Izince eline qajt! Tilimizdi ala qoj.—desedi. Biraq, vala kønvejdi. Qan sarajьna kirip, qanьь aldьna kelip, aldьjarlar vas ijip, tize vygedi. Sonda qan:

— E, ne aьrзььn var? —dep surajdь.

— Taqsьr! Çarьoьььzдь estip, øtirik əngime men øtirik ølen ajtqalь kelip turmьn,—dejdi. Qan mььoььnan kylip, mььsqьldar, valaпь køzine ilmej:

— Ylkenderdin qoььnan kelmegen senin qoььnnan qalaj kelsin? Qьrcььььnnan qььььp ketesin qoj —dejdi.

— Taqsьr!, sol køpten meniң çaпьm ardaqьь ma? Ajta almasam, øz ovalьm øzime luqsat etiniz!—dejdi.

— Al, endece søjlej qoj,—dejdi qan. Çetim vala søjler ala çoneledi:

— Taqsьr! Əkemniң belinde, cecemniң qursaqьnda çyrgen kezimde, əkemniң əkesiniң çььqьlarььn on ves çьь vaqьrrььn. Alqan aqььma øzime qalььn verip qatььn alьrrььn, vesti-altььь vala syjvlimin; sol qatььmьnnan tьvqan valalarььmььь qoььmdaqь kençesi, osь vaqьtta çьььrmaпььь vesevinde; øzimnen on ças ylken.

Çazдың carca tamъында, bir qajnar turqan ыстық kyni çықымды suvarajъn, dep qurьq ystine qurьq salьp çav tijgendej quvalar çeneldim. Ajdъn calqar bir qudьrqa kelsem, taqsьr-aj, kynniң ыстыqъn sonan bilersiz— qudьrtъn suvъ qalyndьrъ kisi vojъ, qol usьlym muz volьp qatьp qalyrtь. Çalma-çan suvat oja qojajъn, depat ystinde turьp, balta men olaj carqьladьm ojьmadь; bulaj carqьladьm ojьmadь; baltamъnъ çyzi çaryьlyp qaldь; baltamды qojьma salьp qojьp, syjmenimdi qolyta alьp, olaj tyjgictedim, bulaj tyjgictedim, volmadь—syjmenim majььp qaldь.

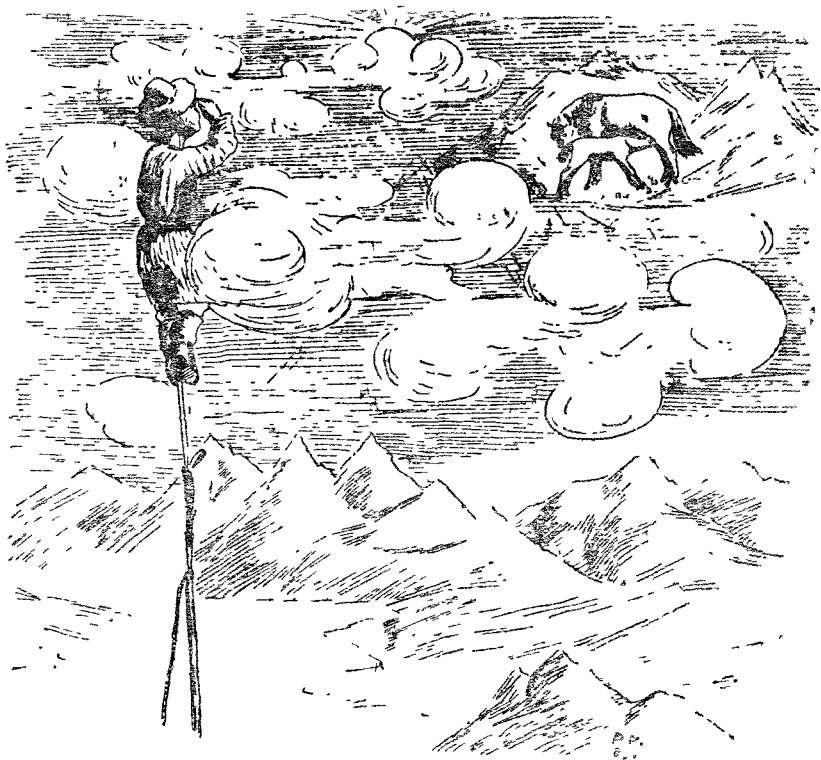

Endi ne qyлаmьn деп дақдағьр тур edim; бир амал ойма tyse qaldь: derev kenirdegimnen ustap, vashьmь kevdenmen chьlьp alьp, cekem men aqьrьn oяana muzьdь bir nuqьp qojьp edim; taqsьr-aj!, biri 6tirik volmasьn, mьn chьlьqm qatar turьp suv icetin suvat oьyldь da qaldь. Ҷana menin vaqьma qudbьqьn suvь zardej asь chьqьp, sonda da chьlьqm talqamaj icip, ici-sьrtь birdej volьp, qarьnь qamrajьdь da qaldь.

Onan son chьlьqlarьmьdь k6k muzьdь Ҷarьp chьqqan sar balavsa men k6k chьnьrcqaoяa matap salьp, sanamaj, tьstemej tygendegenimde, altь qulac ala vijeden tuv-oяan, Ҷeti qulac Ҷijren qulьnmьn chьlьqьnьn icinde de, sьrtьnda da chьq volьp chьqьtь;urь aloqanьn da vilmedim, peri aloqanьn da vilmedim; 6ri-veri qarap tavьp ala qojajьn деп Ҷalma-Ҷan qurьqьmьdь muzoяa canca salьp, vashьna chьqьp t6nirekke k6z Ҷiverip edim, k6ripvedi. Qurьqьmьn alasa voloяan chьqar деп, qurьqьn vashьna pьsaqьmьdь canchьp oяan chьqьp qarap edim, taqь k6ripvedi. Pьsaqьmьnьn vashьna qьnьmьdь canchьp oяan chьqьp qarap edim, munda da k6ripvedi; k6nilim Ҷali vijiktetyvde volьp, qamchьmьdь canchьp taqь vijiktettim; oяan da chьqьp qarap edim, Ҷav aloqьr taqь k6ripvedi. „Endi ne Ҷalqajmьn?“ деп k6zimdi Ҷumьp, oяoяa qalьp turqanьnda qalt esime tyse qaldь. Tilimni аstьna salьp Ҷyrgen teven ijnem var eken; quvanqanьmьnna sonь ala salьp, qamchьmьnьn vashьna canchьp, Ҷana chьqьp k6zimdi adьraajьp qarap edim; Ҷana k6re almadьm. 6vden daqьdar-oяan son qurьqьmьnna „Apьrmaaj! Endi ne Ҷalqajьn, aqьlьn volsa ajtchь“—деп aqьl suradьm. Ol ant urqanьn Ҷatьp turьp 6zimdi s6kkeni oяoj, s6kkende ne dejdi?— „Ijt volmasan ajnalьp-ajnalьp Ҷerge qaraj vergence, k6zindi carta Ҷumьp aspan Ҷaqqa qarasan volmas pa edi?“—degeni oяoj. „Oьvaj-av, aspandь vult vashьp turqanьn k6rmejsiьne?“—деп edim, onan Ҷaman balaqattap:—„Ant

urqan-av, qolın çoq pa edi? Bulttıñ әrisin—әri, verisin—
veri serpiр çiversen volmas pa edi?“—dedi.

Ojlar tursam onıñs өzi de çen eken; derev qolm-
dъ sozъr çiverip bulttıñ vylajqъsъn vylaj, olajqъsъn
olaj sъrъr çivergenimde kynniң kёzi çarqъrap sa-
daj acъldъ da qaldъ. Әvden muralъm verip, kёzimdi
carta çumъr, aspanqa qaraqanъmda: tamaca, munan
artъq ne volsъn? Temir qazъrtıñ ar çaqъnda, Solpan
çıldzъnıñ ver çaqъnda, Qar tavъnıñ eteginde, man-
dan veri qarar tava almaj çyrgen çiyren qulъnъm, bir
vәjterektin vutaqъna sьqъr qulъndar, qulъnъn emizip

turqanь kəzime çarьq ete tysti; qatьnym ul tapqandaj quvanьp, qurьqьmьnyь vasynda turьp sekire verippin. Çalma-çan qurьqьmьdy qajьq qьlyp, pьsaqьmьdy eskek qьlyp tenizge tyse qalьp edim; cьm vatьp varamьn, derev pьsaqьmьdy qajьq qьlyp, qurьqьmьdy eskek qьlyp tyse qaloqanьmda, kirpik qaqqanca sьr etip tenizden öte cьqьtm.

Çijren qulьnoqa mine salьp, ças qulьndь aldьma önge-rip qajtadan tenizge tyse qaloqanьmda, cьm vatьp varamьn; derev ças qulьnoqa minip, enesin aldьma önge-rip, tyse qaloqanьmda: çanuvardьnь suvcьly-aj, kəzdi acьp çuməqanca tenizdiң beti men de emes, tyvi men de emes, ortasь men de emes sьr etip öte cьqьtm.

Çylьqьda kelgen son: çyris alqan neme taqь vocalap ketip əvre qьlyp çyre me?—dep enesin qulьlyna, qulьndь ajoyьrdьnь qurьqьlyna vajlar çylьqьda qosraj dala-qa ajdar qoja verdim.

Bir vaqьtta ajdьn muzdьn ystine qarap tursam: vitpe-gen quv tovyloqьnyь tyvinde tuvmaqan bir tuv qojan çatьr eken; çalma-çan sadaqьmьdy alьp, oqьmьnyь masaq çaqь men atьp edim, ötpedi; masaq çaqьn kiriske qojьp ker çaqь men tartqanьmda çulьzday aqьp ötti de ketti.

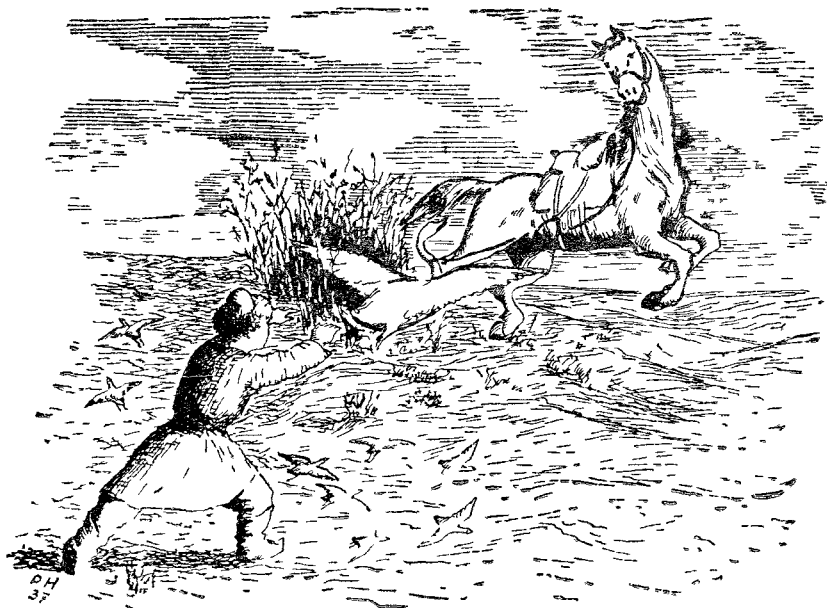
Azьqьp-ysigip atьmdь bir quv qazьqqa vajlaj salьp etegime tezek tere verdim. Bir vaqьtta qarasam: atьm öz - özinen er-toqьmьn vavьryna alьp, tas-talqan vo-lyp yrkip—tuvlar çyr eken; etegimdegi tezegimdi төgь salьp, atьma qaraj çyrejin desem: sumdьq-aj!, mana dan veri tezek dep tergenimniң vəri vədene eken, pьr-pьretip, aldь-aldьna ucь da ketti.

Manaqь quv qazьq dep atьmdь vajlaqanьm aqquv-dьn mojьnyь eken; sonьd seripken qanatьnan yrkip atьm-nьn tuvlar çyrgeni de sol eken. Atьmdь ustap alьp, manaqь teven ijnemdi qazьq qьlyp, vasyndь toqvaq qь-lyp çerge qaqьp çiverip, atьmdь soqan vajlar qojьp „yvp“ dep demimdi aldьm. Atьp alqan qojanьmdь sojajьn desem, qьnymda pьsaqьm çoq, „Apyrm-av, qajda

qaldь?“—der ojoa qalьp turqanьmda yc kьp, yc tynde varьp esime tyse qaldь: vajaqь qurьqьmьnь vashьna canьsqaп voьь men сонда umьтььp qalqan eken. Soqan qajta varuvqa erindim de kyrek tisimnи virevin suvььp aльp sonь men soja verdim. Qacannan 6zimnи mal soj-qьстььqьma salьp 6ede—qavьldar, qojandь yc kynde soььp voldьm; onь etin qaqtar, tuzdar, endi majьn eritip alajьn, der bir vyтин qazanqa salьp ertkenimde menнь sorьma maj aqьp turmadь. Derev vyтин qazandь tastaj salьp bir tesik qazanqa salьp edim,—taqsьr-aj, mundaaj qьььqьь k6rip pe ediniz?, bir tamcь tamvaj tura qaldь.

Erigen majdь ьdььsqa qotarqanьmda bir tyje qarььna, bir 6giz qarььna, bir vovsьq qarььna 6reп-6reп sьььqььz-dьm.

„Bu! tıjtej maj menıñ qaj kynime çarajdı? Onan^fda etigimdi majlar alağanım olça sьqar“, — der vas salьr majlağanımda: bir etigimniñ çulьqьna zorqa çetti. Qonьsьna çetpedi; anav etigim myldem avьz tijmesten qaldь, „Er enbegine bir tojsьn“ degen sөz var edi-av der qojannьñ bir kesek etin qolьm men әri veri kyn көzine ustar pisirip avьzma salajьñ der araqanьmda: sumdıq - aj!, avьzın ornьnda çoq, çyregim muzdaj volьr, aрььm - aj! „Avьzın qajda?“ — der qajta-qajta vetimdi sьjralasam: avьzın çoq degenim oьjncьq eken, solajь men kevdemde, vasmь da çoq eken. Taqsьr-aj! Sondaqь qorqqanьm әli kunge dejin esimnen ketpejdi.

„Aрььm-aj, vassьz qalaj kyn көremin?“ — der alağanımdь mandajьma qojьr ojqa vatьr turqanьmda, birev ьjьqьmnan tartьr: „Әkel! Mьnav vasmь tanьjsьñ va?“ — dedi. Bajqar qarasam, özimniñ vasmь, tavьr әkelip turqan

өзіннің балам, „Сырақым!, мунь қайдан таптың“—деп сұрақанымда: „Суват ожоған çerinde çatыр екен: сенін васың екенін тапыр әкелдим“—dedi. Тақсыр-ај, сонда-қы қуванқаным әллі esimнен ketken çoq: „Көр çаса! Вај volі Yvirli—cyvirli vol!“ — деп valama vata verip aloqs ajttым.

Көртеп ијқы көрмеј sergelden volыр çyрген vajоqs vasyм, sol mezgilde ијқы қыстар qalқымајым ва? Muzdan төсек, qardan çатылқы қыыр çата qalsam, төсектиң çылыықына вијқыр өлген adamдај ијqtарпың да qалпырың. Туң ortасы volоған kezde бир нәрсенін sartta-surt kelgen дьвьвь мен сосыр oјандым, qarасam, — eki etigim çyдырқытасыр, қызы ala қап volыр төvelesip çatыр. „Bәtir-av! Bularың qalaj?“ — деп sұraқанымда, мај çaқылмақан etigim çыламысар: „Qajteјin, мај vitkenniң vәrin anav çalмаvызың icip qojды, мақан avызда tijgizgen çoq“ — dedi. Ekinци etigim anav etigime tap verip: „Өzinniң кем nesibeliliginnen көрмеј мајдың çetpegenin menen көргениң sasқаның ва?“ — dedi. Acымынпыңдәvden kelgeni emes pe? Maңaјларыңnan бир-бир certip, ekevin eki çaқыма qojыр çата verdim.

Таң atқан соң qarасam; көzin асрақыр мај çaқылмақан etigim өkrelep tynde qасырты да ketipti. „Alda çyгерmek-aj!“ — деп, eki aјақымды бир etikke тықыр алып, izine tysip quva verdim,

Aјdan—ajлар çyrdim; zoryқыр astымдақы атым өldi, çыldan—çыldар çyrdim; etigimniң kyјiginen ici çаныр yјimde qатыным өldi. Бир kynderde өgizdiң çelkesindegi çавығына qavyң egip, pisirip oтырқан бир egincige kez keldim. Eginci vijсara бир piskeп qavyнды алдыма qojыр: „Çarқыным, pьсақың var eken, өziң çарыр çej qoj“—dedi. Kezdigimdi сувыгыр алып, qavyңоја салыр qalқанымда, cirkinniң çetesі vosар çyр eken, temir tegi сувыгыр, qavyнпың icine tysti de ketti. „Qар, çолым қысықыр çyрген vejваq edim, vuda sonың salдары qoj“—dedim de,—„vala kynnen virge өsip, vite qajnaқan

zamandasym edi: qalaj közim qıjır tastap ketejin' dep, qavynnyñ icine syngip kirdim de kettim. Al izde, tav da qalmadı, tas ta qalmadı, toqaj da qalmadı; apta völd-av degende maqan usap çoq qarap sandalyr çyrgen bir çoqсыға kez völdım. Çoqymnyñ tysintygin, en-taңvasyn ajtır surap edim, quđaj soqqan nemeniñ „tyv“ dep vıls etkizip vetime tykirip çivergeni qoj. „Av! Çynnyñ var ma? Nege tykiresin? Men çoq surap turmyñ qoj!“ — dedim Oda bir сытамақан neme eken, menen qalyрpadı; aqyraңdap: „Çyndı demeј ne deјin, men bir ajdan veri әlde nese atımdı zoryqtırbı bir ajdyr yјir qısbıraqımdı tava almaj çyrgenimde sen tört elige tolmaјtıñ temir tekti izdeјsin“—degeni. Munyñ vul sözine сыдај almaj, sol çerde çattım da төbelestim, qan volmaқan çerimiz, çulyñvaқan saqalymыз qalmadı, aqyrynda onyñ da, meniñ de silemiz quırbı, carcaқanson ekevmiz de төbelesti qojdyq: bir-birimizden nasıvay atısrı, çon çonimizge kete verdik.

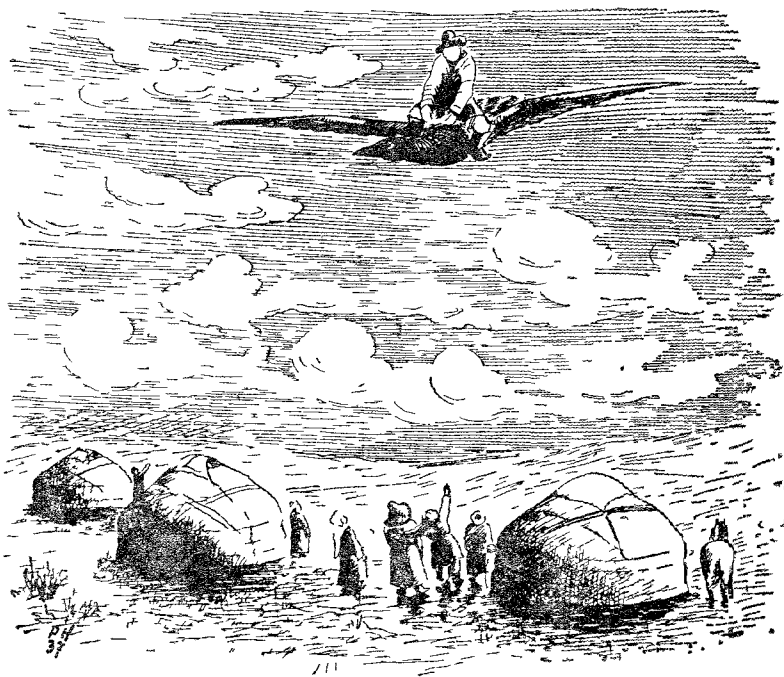
Bir kynderde ulı çyryñ as verip çatqan qalyñ eldin ystinen сыqtım. „Çaqсы völdı qoj: osı çyryñnan etigime de, kezdigime de surav salajıncı“ — dep ocaqtı çaqalap kele çatqanymda, asta tavaq tartırbı çyrgen vozbalalardyñ arasыnda tavaq көterip çyrgen vajaqy qacqan etigim anadaјdan көzime ottaj basıldı, qatıñym vөpe tapqandaj quvanırbı sekire veripin. Etigimniñ de көzi meni calırbı qalyrbı ujalqanynan qır-qyзы volırbı qolyndaqy көtergen әdik tavaq qazy — qarta, çal—çajapı әkelip: „Kecegi maқan çaqıvıqa qıjmaқan maјıñ osı ma edi?“ — dep, aldıma sart etkizip qoja saldı.

Paj! Paj! Taqсы-aj! Sondaqy ujalqanym өmirimde esimnen keter emes. Minekej taqсы! Tuvqannan bergi çerdegi vasyñnan өtken ister osı,—dep vala әngimesin bitirdi.

Balanıñ qybystırbı bir avız da ras söz aralastıрмај ajtır syrinbegenine qan taң qalyrbı,—„Qane vala! Endi өtirik өleniñdi ajtsı“—depti.

SONDA BAIA AJTTЪ:

Қајыта қарға мінір иғып вадым,
Кујевден өзим қатар вурғып вадым.
Ајоғып сегирткенің устар мінір,
Алдында қајып атамыңд қығындадым.

Сүк артър ијnelikke erte көctim,
Сүjkelep саръ маjдан арқан еstim.
Муртна cегirtkenиң ат арқандар,
Degende өldim-taldым әрең cectim.

Mindim de sasъq қоңыз аjандадым;
Boldьртър аjаң мен қоjаn алдым.
Jарьгым-ав — sol қоjаnның semizи-aj:
Kөterip қоңызьта қоjа алмадым.

Mindim de çasы қоңыз sona quvдым,
Basьnan munaг төве саqым vuвдым.
Dөvlettиң маqан vitken арqasьнда,
Qan menen көjlegimниң kirin çuvдым.

Үс җаста mergencilik kesip қылдым,
Сиж оқ пен мың қуланды атыр қырдым.
Авынан өрмексиниң килем тоқыр,
Ужалмай җыз тусақтан сатыр турдым.

Балықтың қавығсақып отқа җақтым,
Өтирик өлең ајтыр җуртқа җақтым.
Bir sonam асыранды қасыр кетип,
Mekeden on җыл издеп азар тартым.

Ақыдан ер җеткен соң boldым җағым,
Bir suvyr mal degende qolda varым,
Qatным tel qojandy җazdaj savыр,
Tujredi sarы majды eki qarым.

Beripti vaqa qyзып көbeleкке,
Ғyripti qara сывып җengelikke,
Bir tuvын qumьrsqаның ustap sojыр,
Toj qыыр at cartьыр төnireкке.

Mindim de sarы qonyz sona quvдым,
Үс җума, үс ај җyгip qona quvдым.
Quvmasqa veldi vajлар turыр edim,
Degenge җengem җerik vola quvдым.

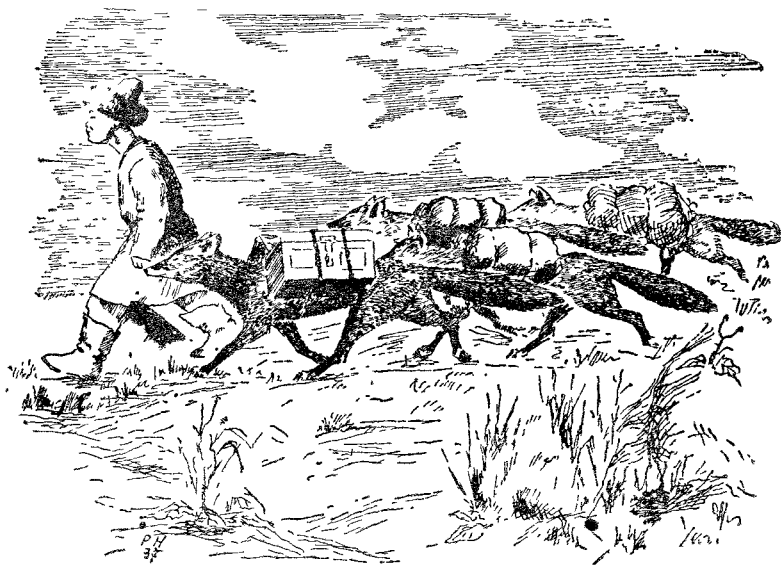
Baj boldым: төrt tylikke tuvмай җатыр,
Balama qalyң verdim wərin satыр,
Bilimin mal җyjuvдың erte vilip,
Sondьqtan kedejlikke, qaldым vатыр.

Bajlyqtan ьza sektim aqьғында,
Bir tujir mal volmadь җaqьнымда.
Malyнның wərin җyнар otqa җaқыр,
Oтьмын kedejliktiң taqьғында.

Qamьstan җыqь ustavoqa qurьq қылдым.
Ғuvsannaп yjge tirev сыьq қылдым.
Bir talын saqalyнның kesip aлыр;
Kөckende mal ajdajтын сыьq оылдым.

Съјноја saltanatqa kijdim qurьm,
Qъtьqtар zorqa ajtqъzдыm qannьn sьrп.
Kelgende qalyndьoьm seksen tьrtke;
Qajьma ves ьasьmda vardьm urьn.

ьyз salqan qorqasьnnan qara valtam,
ььрpadь on matadan sьnar qaltam
Davlettin maqan vitken arqasьnda,
Kockende ьyз tylkige ьygindi artam.

Ajdadyм ьыqь qььp oьtьz tylki,
Borsьqtь ustap minsen attьn mylki.
Icinde top adamьn tuvlar ььqьp,
Qыдыn-av! Oьvaj qarsaq ьurtqa kylkil!

Arasьn ььгьp qostьm: sьr quvannьn,
Masьqtьm elin vijler ves duvannьn,
Eki ьyз qunan qojьm egiz tuvьp,
Oсьqan nanar volsaq kьp quvandyм.

Men kœrdim qara cirkej wala qazdaj,
Çyk arttym wes qarsaqqa ala çazdaj,
Tylkisin qyrdyn qyzy çajlajmyn dep
Qan tysip ajaqyma œle çazdaj.

Tamyroqa œtirikti qar-qar verdim.
Najzasyn nœn qamyşqa saptar verdim.
Çyjrigin taspaqany ustap minip
Tylkige tœste qacqan tap-tap verdim.

Basynan Qar tavyňny qora qyldym;
Biter dep wes myň çylq çora qyldym.
Topan suw tav wasna damyl vermej,
Qylymasqa endi qora towa qyldym.

Balasy qasqa ajoqyrdyn wœltirikti,
Ajtrajmyn œltirseñ de œtirikti.
Myň kisi bir tycqanoqa mingeskende,
Arym-aj! Tuvlar wœrin œltiripti.

Men œzim kickeneden qarqa waqtym
Qasyrmaj sol qarqany zoroqa waqtym,
Birevi çanuvardyñ yzdik syqyr,
Moynyna aq kijizden tumar taqtym.

Basnda keregeniñ yrgen qarby
Kœterdim baluvandyq rep sonyn wœrin.
Tujege tœstep wartyr qojoqanynda
Mertikti kœtere almaj qara narbym.

Myjazamnyñ silemejin çeli qyldym,
Sywsyqtyñ çumyrtqasyn keli qyldym.
Qamystan segiz qanat yj istetip,
Çonynan kesertkeniñ kœgin tildim.

Sywsyqtyñ sylm sektim waqajynan.
Qojannyñ atym yrkti torajynan.

1481-37

Balanьд ақыь артьқ оьь ьetik,
Kөр тьсқан etik қьдьм соқайьнан.

Basьna вэјterektin tiktim orda,
Kөk oraj caloьn eken qorda-qorda.
Qos at pen kyni-tyni birdej quvьr,
Qacaqan bir vijtimdi tutьm zorqa.

Men өзim өtirikten pajda etkenmin,
Bijalaj, vijt terisin qalta etkenmin.
Etine bir cirkejdin qazan tolmaј,
Soјmasqa qajтьr cirkej ant etkenmin.

Mьs egip көvik qarqa altьn ordьm,
Izine ар ьлannьд qaqpan qurdьm.
Segirtkem minip ьyrgen tuvlar edi,
ьalqoьz tal, qьl qamьm men өlgence urdьm.

Tygestim sарть ajaq pen ььrdьn suvьn,
On narqa artьr ьyrgin qьzдьn vuvьn,
Eлcige әkem vergen mьд qojannьд,
Soqьmqa qьгьr aldьm varьbьq tuvьn.

Tilimnin kelmeјdi evi өtirikke,
Taqьr av! Osьnьm da өtirik pe?
Qьгьq vajtal qalьd malqa sanar aьp,
Qьz verdim otav tigip kekilikke.

Bijeni qьmьz ictim muzqa vajlar,
Tьsqandь ьavьr qьdьm yc ььl ьajlar,
Qьгьq toqьz mycelimde әkem tuvьr,
ьygirdim quvanqannan alaқajlar.

Oтьnьm ьazoь ьaqqa muzdan voldь,
Salьmьm seksendegi qьzdan voldь,
Vьlьtoь ьer ocaqqa ьaqqa oтьm,
Tutanьr zorqa vьjьl qьzqan voldь.

Savьsqan aьp ucьtь vøltirikti,
Ajtrajmьn qьz versen de øtirikti,
Cirkinniң tepkisiniң qattьsьn-aj!
Bir qьzdь sьvьn tevip øtiripti.

Sajannьd saңbraqtaj omьrtqasь,
Kønektej kølvaqanьd çumьrtqasь,
Volmaqan endi sьndьq nesi qaldь?
Tuvinen çav qьjaqtьd erdiң qasь.

Çonьnan at çalmannьd aьl aldьm,
Yc çøgem icin çarьp majьn aldьm.
Izine attьd vasqan qaq turьrtь,
Qьrьq qulac qarmaq salьp çajьn aldьm.

Qocqardьd qaqanaqtan kujegi var,
Ciderdiң muzdan çonqan tijegi var.
Taqsьr-ay! Oсьqan da nanvajmьsьn?
Qьrьq aьva bir qancьrdьd sujegi var.

Sьvsьqtьd sьlьm sektim quv vasьnan,
At çalman arqan estim cuvdasьnan,
Qьrьq qarqa, otьz sona quda tysip
Ijnelik kijit kijdi qudasьnan.

Serik vor qurqьltaj men qьdьm savda,
Ajnaldь seriktiktiң artь davqa.
Borsьqqa çarap çyrgen mine savьp,
Urandap bir vujirden tijdim çavqa.

Darijaqa toqan vastьm ebelekten,
Çaratьp qasqьr quvdьm køvelek ren,
Çьqьlьp tas keneden mojнь yzilip
Bir kempir „ə“ degence øle ketken.

Aspanqa altь çerden tirev qojdьm,
Vorьsьma qatьnьmdь kirev qojdьm.

Çyregin qurqyltajdın tørt völip çer,
Nansaңыз өmirimde bir-aq tojdım.

Savьsqan ädden astь aqquvdь ilip,
Elimdi qьzqьc—savьp saldь vylik.
Qaqalьp kece kecke çegen etke,
Qolqamda ves çьl turdь kәri çilik.

Balaңыз әngimesi de, өleni de qanңыз өzi ajtqanыз-
daj bir avьz ras sөz qosьlmaj ajtylqandьqtan qan çe-
nilipti; ajtqan vәdesin oьndartь.

1481-37